

В. В. Ковалинський

Кристєрова гїрка

КРИСТЄРА ГІРКА – історична місцевість у Подільському районі Києва. Межує з Вітряними Горами, Западинкою, с-щем Шевченка, Вишгород. житл. масивом. Назва місцевості пов'язана з уродженцем Пд. Саксонії Вільгельмом (Василем) Кристєром (1812–90). На батьківщині він став досвідченим ткачем, і князь Радзивілл 1838 запросив його попрацювати на сукон. ф-ці у м-ку Хабне Радомишл. пов. Київ. губ. (1934–57 – смт Кагановичі Перші, від 1957 – Поліське Київ. обл., нині у зоні відчуження). 1848 разом з родиною переїхав до Києва, де купив у князя Естергазі на Пріорці, побл. Вітряних Гір, земел. ділянку пл. 38 дес. (пізніше мав понад 100 дес.). Розчистивши цю тер. від дерев і чагарників, Кристєр відразу ж створив на ній молочну ферму, завів пасіку, почав розводити рибу, посадив кілька плод. дерев. 1850 він відкрив фірму «Садівництво та насінневе госп-во В. Кристєра», для розвитку якої випишував з-за кордону сорт. насіння, застосовував на ній передові методи господарювання, експериментував.

Згодом вона стала найбільшою та найприбутковішою в Києві. 1859 Кристєр почав видавати каталоги влас. продукції. 1862 його фірма продавала 155 сортів яблук, 158 – груш, 30 – слив, 24 – черешень. Через 7 р. вже можна було придбати 250 сортів груш, а також 40 сортів вишень. Водночас на влас. схилах Кристєр заклав перший у Київ. губ. пром. виноградник, де 1866 зростали 12 сортів ягід. Вирощувалося безліч сортів кавунів, зокрема Астраханський, Кримський довгий, Сїрий, Світло-зелений (з чорним насінням), Круглий зелений (з білим), Мармуровий (з чорним, жовтим та червоним), та динь, зокрема Рання помаранчева, Турецька цукрова, Перська строката, Бухарська довга. Для молоч. корів садили корм. гарбузи, деякі з них восени мали вагу 80 кг.

При фірмі Кристєра працювала ремісн. школа, де навчали не лише садівництву та городництву, але й слюсар. і ковал. справам. У родині Вільгельма (Василя) Кристєра та його дружини Марії Вессер (1824–1911) були 3 сини та 3 дочки: Юліус, Едмунд, Едвард, Матильда, Емма, Лаура. Після смерті батька фірмою управляли Юліус і Едмунд. Гол.

контора, садівництво та склад знаходилися, як і раніше, на Пріорці. Юліус додатково відкрив магазин на розі вул. Хрещатик й Інститутська, № 15/2, Едмунд – на вул. Хрещатик, № 37 (навпроти вул. Фундуклеївська, нині Б. Хмельницького). Від 1925 у садівництві Крістера розміщувалася дит. труд. колонія № 2, перетворена 1929 на агрофілію № 3 дит. м-ка «Ленінськ». За програмою агроном. семирічки вона готувала фахівців з садівництва, насіннєвого господарства, молоч. скотарства та бджільництва. Нині в цій місцевості охороняються ботан. пам'ятки природи місц. значення: К. Г. (від 2001, пл. 4,3 га), Лісове урочище Крістерів (0,7 га), Віковий дуб Крістерів (обидві – від 1997), Ялиця Крістера (від 1999).

Бібліографічний опис:

Кристерова гірка / В. В. Ковалинський // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-1609>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).